

Bosnian A: literature – Higher level – Paper 1
Bosniaque A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Bosnio A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Napišite književni komentar na **jedan** od niže navedenih odlomaka:

1.

- Iziazimo napolje, na Ulicu Bennets, gdje nas dočekuje vjetar. Nema paperjastog snijega. Majka me uhvati ispod ruke. U drugu mi ruku stavi neku kesu. Na kesu ne obraćam pažnju, sav sam se usredsredio na majčinu ruku pod mojom rukom. Ne sjećam se da me je ikad uhvatila ispod ruke. Imam pedeset godina, i majka me još nije uhvatila ispod ruke. A, da, sjetim se, jeste jednom davno. Tek sam se bio oženio, ja, majka i moja žena bili smo u gradu. Majka me uhvatila ispod ruke. Žena se naljutila. Poslije mi je rekla: "Htjela je da me uvrijedi". "Ne razumijem." "Kako ne razumiješ? Htjela je time da mi poruči kako si još njen." "Besmislica", rekao sam. To sa *posjedovanjem* kod majke je bilo čudno. Ona nikad nije pretjerano pokazivala da joj je nešto posebno stalo do mene ili braće, mislim na onu posesivnost koja se kod majki vidi na puškomet. Ali, u slučaju naših žena, nije odobravala našu ženidbu ni sa jednom. Jednostavno, nisu joj bile dovoljno dobre. Nikad je nisam pitao o tome. I da jesam, ne znam da li bi mi odgovorila. Znam da ne bi priznala. Tačno vidim njeno začuđeno lice: "Otkud ti to?" To njeno lice me je izbezumljivalo. Možda zbog toga i nisam je ništa pitao.
- Skrenemo na desnu stranu, da bi nam vjetar udario u leđa. Dok koračamo, primijetim da se majka još više smanjila. Da mi se majka smanjuje primijetio sam prije nekoliko godina. I nisam obraćao pažnju na to. Samo bih se, ne znam zbog čega, uvijek nasmiješio. Sada razmišljam o tome. Kada počinje to smanjivanje? U kojoj godini starosti čovjek počinje da se smanjuje? Gdje odlazi *onaj višak*? Otac se nije smanjivao. Sada, na bolesničkoj postelji, jeste *dijelom nestao*. Kako čovjek u dva-tri dana može da okopni? Nestanak *onog viška* u ovom slučaju jeste uvijek iznenađujući, ali se, mislim, može lakše objasniti. Blizina smrti je očitija. Ali, u slučaju dugotrajnog smanjivanja, ostaju ista pitanja. Šetamo uz živicu, majka me povremeno stisne za ruku. Po tome se može mjeriti stepen njenog klizanja. Ti mali trzaji. U njenim i očevim šetnjama Malmöom majka bi uvijek pored tih živica izustila: "Šimšir". Otac je posprdno ponavljao: "Šimšir". Nisam siguran da ga je držala ispod ruke. Nikad nisam vidio da moja majka drži moga oca ispod ruke. Pošto je otac na umoru, gotovo sam siguran kako nikad neću vidjeti njih dvoje da idu ruku pod ruku. Ma koliko to bilo sentimentalno, malo je i strašno. Jedan otac i jedna majka bi u svim dijelovima svijeta trebali da se barem jednom prošeću ruku pod ruku pred očima njihovog sina. U bilo kom životnom dobu.
- "Jeste li ti i otac ikad prošetali ruku pod ruku?", pitam majku.
"Ne čujem te. Šta si rekao?", kaže majka.
- Eto, to je to. To su ti njeni odgovori u obliku pitanja koji te tjeraju da zašutiš. Naravno da nakon toga nisam ponovio pitanje. Uvijek je tako bilo. Stari ljudi imaju privilegiju da prešućuju nezgodne stvari, simulirajući slab sluh. Otac jedne moje prijateljice zvanično se proglasio gluhim za nezgodna pitanja. I tu privilegiju svi mi donekle podržavamo, ma koliko nas nervirala. Ali, moja majka, od kada znam za sebe, tako se ponašala, njoj nije trebala starost. Možda bi joj jednom trebalo ponoviti pitanje. Pa da vidimo!

Zihad Ključanin, *Galebovi* (2011)

2.

Šute elementi

- Kadikad zaustavi se slika
na ivici tvog pogleda
Zaustavi, ko jednom zauvijek
okončan pokret. Ne zbiva se
5 ništa, tek:
šute elementi
- Nèka se, slutiš, zbila pretvorba u svijetu
Stojiš po strani i gonetaš smisao
nečeg što je i tvoje djelo
- 10 Dosjetiš se, čudom:
maločas, rukom si mahnuo po zraku
i evo je već spuštene k zemlji
Ali taj kret ostao je vječan
i samo po njemu znaš
15 da si u nekom
- beskrajnom nastanjen prostoru
i da mu jedino tvoja misao
posjeda željna
određuje mjeru

Melika Salihbegović, *Nebeska deva* (1986)